

**Dietrich
Bonhoeffer**

**Geborgen
en**

GEDICHTEN EN GEBEDEN

getroost

**Dietrich
Bonhoeffer**

**Geborgen
en**

GEDICHTEN EN GEBEDEN

getroost

Uitgeverij Kok – Utrecht

© Oorspronkelijke rechten van de teksten van Dietrich Bonhoeffer:
Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh
Nederlandse editie 2003; © 2016 Uitgeverij Kok – Utrecht
Omslagontwerp: Garage BNO
Typografie: V3-Services, Baarn

ISBN 978 90 435 2770 5
ISBN e-book 978 90 435 2771 2
NUR 700

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Gedichten

- Verleden 9
- Geluk en ongeluk 13
- Wie ben ik? 15
- Christen en heiden 17
- Stemmen in de nacht 18
- Stadia op de weg naar de vrijheid 26
- De vriend 28
- De dood van Mozes 32
- Jona 34
- Goede machten 35

Gebeden

- Het gebed 39
- Ik geloof 47
- In tijden van nood 55
- Dankbaarheid 65
- Avond en ochtend 71
- Ja en Amen 81

Verklaring van de gedichten 89

Bronvermelding 128

GEDICHTEN

Verleden

Je ging weg, bemind geluk en diep beminde pijn.
 Mijn verleden, hoe heet je?
 Nood, leven, geluk,
 deel van mijzelf, mijn hart? – verleden tijd?
 De deur viel in het slot
 langzaam hoor ik je stappen verdwijnen.
 Wat houd ik over? Vreugde, pijn, verlangen?

Merk je, hoe ik naar je grijp
 me aan je vastklamp;
 doet het je geen pijn?
 Voel je niet mijn nagels?
 Ze slaan wonden in je vlees
 om maar te weten dat je bij mij blijft,
 liefelijk aards en bruisend leven.
 Besef je
 dat ik hunker
 naar pijn in eigen lijf,
 dat ik mijn eigen bloed zou willen zien
 uit angst dat alles weg zal zinken
 in het verleden?

Leven, wat doe je me aan?
 Waarom kwam je?
 Waarom ging je?
 Verleden, je blijft toch mijn verleden?

Zoals de zon steeds sneller zinkt
 als trok de zee haar in het duister
 zo zinkt jouw beeld steeds dieper
 in de zee van het verleden

het wordt begraven door de golven.
Zoals een waas van warme adem
oplost in de koude morgenlucht
zo lost jouw beeld zich op.

Hoe zijn je handen, je gestalte, je gezicht?
Een glimp van een lach, je ogen, een wuivende hand,
maar het lost op, brokkelt af
het geeft geen troost, blijft veraf
het is alleen verleden.

Ik zou je geur willen ademen, inzuigen
ik zou me willen verliezen in je geur
zoals op warme zomerdagen
bijen vliegen op zwaar geurende bloemen
en zich bedrinken
zoals de nachtvlinder zich bedwelmt aan liguster;
maar een rukwind slaat bloemen en geuren uiteen.
Daar sta ik verdwaasd
bij mijn ontglipt verleden.

Ik voel als met gloeiende tangen
stukken gerukt uit mijn vlees
als jij verdwijnt, mijn verleden.
Koppige woede grijpt me aan
ik schreeuw nutteloze vragen in het niets.
Waarom, steeds weer waarom,
waarom kan ik je niet vasthouden met mijn zintuigen
verlopend en verleden leven?
Ik zal blijven denken
tot ik vind wat ik verloor.

Maar ik merk
 dat alles boven rond en onder mij
 koel glimlacht
 om mij en mijn hopeloos proberen.
 Wie grijpt naar het verleden grijpt wind.

Mijn ziel wordt kwaad en mijn ogen.
 Ik haat wat ik zie
 ik haat wat ik voel
 ik haat al wat leeft en mooi is,
 alles wat vergoeden wil wat ik verloor.
 Mijn leven wil ik, ik eis mijn eigen leven terug,
 jou, mijn verleden.
 Tranen schieten in mijn ogen.
 Misschien kan ik je vinden
 achter een waas van tranen?
 Maar ik wil niet wenen.
 Tranen helpen de sterken
 de zwakken maken zij ziek.
 Doodmoe bereik ik de avond
 ik verlang naar mijn bed.
 Daar hoop ik te vergeten
 wat ik niet bezitten kan.
 Nacht, op jou vertrouw ik
 doe aan mij je milde plicht
 laat mij alles vergeten.
 Maar de nacht is wijs en machtig
 wijzer dan ik en machtiger dan de dag.
 Waar gedachten, zinnen, koppigheid en tranen
 vergeefs naar grijpen
 dat schenkt mij de nacht.

Jij, verleden, jij, mijn leven
dag van gisteren uur van gisteren
je komt tot mij in de droom
zuiver vrij en gaaf
niet geschonden door de tijd.

Midden in de nacht schrik ik wakker,
ben je weer verloren mijn verleden?
Ik strek mijn handen
ik bid
en dan ontdek ik het:
het verleden komt terug

en wordt het merg van je leven
door dank en berouw.
Grijp Gods goedheid en vergeving in het verleden,
bid, dat God je vasthoudt, morgen en heden.

Geluk en ongeluk

Geluk en ongeluk
 die ons plotseling overvallen
 zijn, als felle hitte en vorst,
 in het begin haast niet te onderscheiden.

Als meteoren
 weggeslingerd uit bovenaardse verte
 trekken zij lichtend en dreigend hun baan
 boven onze hoofden.
 Zij slaan in
 en de getroffenen staren verloren
 naar het rokend puin
 van hun vertrouwde grijze leven.

Als meedogenloze overwinnaars
 groot en verheven
 houden geluk en ongeluk
 gevraagd of ongevraagd
 hun glorieuze intocht
 bij de verschrikte mensen
 en hullen hun slachtoffers
 in heilige ernst.

Geluk is ijzingwekkend
 ongeluk bekoorlijk.
 Zij schijnen uit de eeuwigheid te vallen
 versmolten met elkaar
 beide groot en verschrikkelijk.

Van heinde en verre
 komen mensen gelopen om

half huiverend half jaloers
te kijken naar het bovenaardse dat
zegenend en verwoestend,
ongrijpbaar mysterie,
op het aardse toneel verschijnt.
Wat is geluk? Wat is ongeluk?

Met de tijd komt de scheiding.
Als het fascinerende mysterie
verandert in een slepende chronische kwaal,
als de trage uren
de ware gedaante van het ongeluk onthullen,
dan wenden de meesten
teleurgesteld en
geeuwend van verveling
zich af;
het ongeluk werd oud.

Dat is het uur van trouw
het uur van moeders en geliefden
het uur van vrienden en van broers.
Trouw geeft het ongeluk zijn aureool
en kleedt het
in een milde
bovenaardse glans.

***Het hart van Bonhoeffer
vind je in zijn gedichten
en gebeden***

Een bundel met gedichten en gebeden van Dietrich Bonhoeffer. Hij schreef ze in tijden van aanvechting voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog en in gevangenschap – met zijn executie voor ogen. De wijze waarop Bonhoeffer zijn diepste gedachten over zichzelf, zijn vrienden, zijn medegevangenen, de kerk en de toekomst in de vorm van gedichten en gebeden heeft gegoten, is klassiek geworden. Nog steeds bieden deze teksten stof tot meditatie, troost en bemoediging.

NUR 700

ISBN 978 90 435 2770 5

9 789043 527705

Uitgeverij Kok – Utrecht